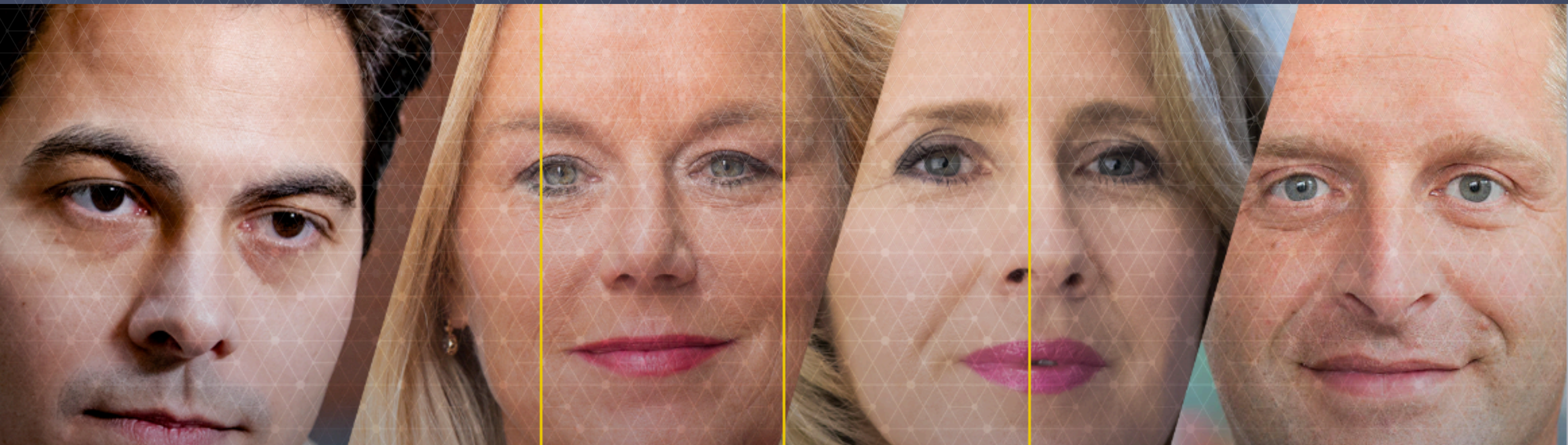

23 juni 2020
Auteur: Jeroen Kester

Onderzoek: Leiderschap CDA en D66

Samenvatting

D66-kiezers steunen Sigrid Kaag: 'Rob Jetten had geen kans tegen haar'

Rob Jetten wordt geen D66-lijsttrekker bij de komende verkiezingen en dat lijkt een verstandige beslissing. Hij zou geen schijn van kans maken tegen Sigrid Kaag. Wel zijn er twijfels over haar debatkwaliteiten en voeling met de maatschappij.

Dat blijkt uit onderzoek van EenVandaag onder 2.271 mensen die nu een voorkeur hebben voor D66. Rob Jetten maakte vanochtend bekend dat hij geen gooi wil doen naar het D66-leiderschap. Omdat ook vicepremier Kaja Ollongren zich niet verkiesbaar stelt, is Sigrid Kaag, nu minister voor Buitenlandse Handel, voorlopig de enige kandidaat.

Kaag torenhoog favoriet

Vlak voor de aankondiging van Jetten vanochtend vroeg EenVandaag D66-kiezers wie zij het meest geschikt zouden vinden als D66-leider. Kaag werd door maar liefst 88 procent aangevinkt. 5 procent van de D66'ers verkoos Jetten boven Kaag. Ze is volgens D66-ers ervaren, intelligent en diplomatiek. Wel vragen D66-ers zich af of ze goed kan debatteren en of ze weet wat er in Nederland speelt.

Ondanks deze twijfels zijn D66-kiezers die eind mei Ollongren nog verkozen nu massaal naar Sigrid Kaag gegaan. Kaag lag, met 30 procent van de stemmen, weliswaar iets voor op Jetten (24 procent) en Ollongren (18 procent), maar dat verschil leek nog overbrugbaar. Een maand later is dus alles anders en is de keuze voor D66-kiezers niet meer zo lastig.

Lees hier de volledige analyse van het onderzoek onder D66-kiezers: <https://eenvandaag.avrotros.nl/panels/opiniepanel/alle-uitslagen/item/d66-kiezers-steunen-sigrid-kaag-rob-jetten-had-geen-kans-tegen-haar/>

CDA-kiezers overduidelijk over hun voorkeur voor de nieuwe lijsttrekker, Mona Keijzer lijkt kansloos

Als het aan CDA'ers ligt, wordt Hugo de Jonge het gezicht van de partij in de naderende campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen. De achterban vindt het goed dat Mona Keijzer zich heeft gemeld, maar het had eigenlijk niet hoeven.

Dat blijkt uit onderzoek van EenVandaag onder 1.770 mensen die nu een voorkeur hebben voor het CDA. De kaarten voor het CDA-lijsttrekkerschap lijken sinds vorige week flink geschud toen Wopke Hoekstra afhaakte en De Jonge zich officieel meldde als kandidaat. Mona Keijzer deed dat laatste vanochtend ook en dus gaat de lijsttrekkersstrijd tussen die twee bewindspersonen.

De Jonge: charismatisch, premierwaardig, stemmentrekker

Nu Mona Keijzer, de huidige staatssecretaris van Economische Zaken, uitsluitsel heeft gegeven over haar ambities kan de vlag nog niet officieel uit bij De Jonge. Maar als CDA-kiezers wordt gevraagd wie het meest geschikt is als CDA-leider slaat de balans behoorlijk uit naar De Jonge. 74 procent verkiest hem boven Keijzer, tegenover slechts 13 procent die Keijzer aanvinkt. Het overige deel weet het nog niet.

De huidige minister van Volksgezondheid spreekt naast eigen CDA-kiezers ook groepen ChristenUnie- en VVD-stemmers aan. Hij is volgens CDA-kiezers onder meer premierwaardiger, charismatischer, beter in debat, meer stemmentrekker dan Keijzer en heeft zich daarnaast meer bewezen. Keijzer komt in de buurt van De Jonge als het gaat om betrouwbaarheid en gevoel met wat er speelt in de samenleving.

Lees hier de volledige analyse van het onderzoek onder CDA-kiezers: <https://eenvandaag.avrotros.nl/panels/opiniepanel/alle-uitslagen/item/cda-kiezers-overduidelijk-over-hun-voorkeur-voor-de-nieuwe-lijsttrekker-mona-keijzer-lijkt->

Minderheid CDA-kiezers wil lijsttrekkersverkiezing

De volgende vragen zijn gesteld aan leden uit het Opiniepanel die aangeven een huidige voorkeur te hebben voor het CDA (n=1.771).

Ledenverkiezing lijsttrekker

In de aanloop naar landelijke verkiezingen houden sommige partijen een ledenverkiezing. Bij zo'n verkiezing mogen alle partijleden stemmen. Andere partijen houden geen verkiezing, dan beslist de partijtop onderling wie de nieuwe leider wordt. Sommigen zijn tegen een verkiezing, omdat ze vrezen dat interne discussie aanzet tot verdeeldheid, anderen zeggen juist dat de lijsttrekkersstrijd democratie binnen de partij vergroot en zorgt voor extra aandacht voor de partij.

Vind je dat het CDA wel of geen openbare ledenverkiezing moet organiseren om een nieuwe lijsttrekker te kiezen?*

Het CDA moet wel een ledenverkiezing organiseren: 42%

Het CDA moet geen ledenverkiezing organiseren: 27%

Weet niet / geen mening: 32%

Als je denkt aan de volgende CDA-politici, in welke 3 eigenschappen zou je hen kunnen typeren?

Mona Keijzer:

Hugo de Jonge:

* de meeste respondenten vulden het onderzoek in voordat Mona Keijzer bekend maakte lijsttrekker te willen worden voor het CDA.

Leiderschap CDA

De Jonge bij CDA-kiezers favoriet boven Keijzer

Afgezien van je eigen keuze, zijn de onderstaande politici wat jou betreft wel of niet acceptabel als partijleider van het CDA?

	Wel acceptabel	Niet acceptabel	Weet niet / geen mening
Hugo De Jonge	93%	4%	3%
MonaKeijzer	58%	25%	17%

En als je moet kiezen, welk van onderstaande prominente CDA-politici is volgens jou het meest geschikt als partijleider?

Hugo de Jonge: 74%
Mona Keijzer: 13%
Weet niet / geen mening: 13%

Ook bij ondervraagde CDA-leden (n=506) ligt Hugo de Jonge nu voor op Mona Keijzer. Ongeveer tweederde kiest voor De Jonge, tegenover ongeveer 1 op de 10 leden die voor Keijzer kiest.

Op wie zijn de volgende eigenschappen het meest van toepassing?

	Hugo de Jonge	Mona Keijzer	Geen van beide / weet niet
De beste premier	72%	10%	8%
Goed in debatten	61%	18%	21%
Dichtbij mensen	52%	33%	15%
Weet wat er speelt	61%	23%	16%
Charismatisch	78%	11%	11%
Betrouwbaar	52%	28%	10%
Verwoordt de partijstandpunten goed	53%	21%	26%
Stemmentrekker	72%	11%	17%
Heeft zich bewezen	71%	10%	19%

De Jonge trekt meer kiezers aan van andere partijen dan Keijzer

De volgende vragen zijn gesteld aan CDA-kiezers en aan kiezers met een voorkeur voor een andere partij die het CDA een kans geven op hun stem.

Als ... CDA-leider wordt, is de kans dat ik het CDA stem...
= Redelijk / zeer groot

	Hugo De Jonge	Mona Keijzer
CDA	78%	56%
ChristenUnie	12%	3%
VVD	9%	4%
FVD	3%	3%

Hoeveel zetels denk je dat het CDA met de partijleider van jouw keuze haalt bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2021?

	Hugo De Jonge	Mona Keijzer
0-5	0%	0%
5-10	1%	2%
10-15	12%	16%
15-20	39%	40%
20-25	28%	22%
25-30	6%	8%
30 of meer	2%	2%
Weet niet	12%	11%

Hoe groot acht je de kans dat het CDA de premier levert van het volgende kabinet?

Zeer groot: 3%
Redelijk groot: 22%
Redelijk klein: 53%
Zeer klein: 10%
Weet niet / geen mening: 12%

Voordat Mona Keijzer bekend maakte dat zij zich verkiesbaar stelt, vroegen we zo'n 1.400 CDA-kiezers de eerstvolgende vraag. Nadat ze bekend maakte zich verkiesbaar te stellen, vroegen we de vraag daarna aan nog eens 423 CDA-kiezers.

Hugo de Jonge maakte vorige week bekend CDA-leider te willen worden. Volgens Haagse bronnen heeft Mona Keijzer ook interesse in het leiderschap maar is niet duidelijk of zij het daadwerkelijk wil doen.

Wat vind jij: moet Mona Keijzer zich wel of niet kandidaat stellen voor het CDA-leiderschap?

Keijzer moet zich wel kandidaat stellen: 42%
Keijzer moet zich niet kandidaat stellen: 37%
Weet niet / geen mening: 21%

Vanochtend maakte Mona Keijzer bekend dat zij het op wil nemen tegen Hugo de Jonge als het gaat om het CDA-leiderschap.

Vind je het een goede of slechte zaak dat Mona Keijzer zich verkiesbaar stelt voor het CDA-leiderschap?

Goede zaak: 73%
Slechte zaak: 11%
Weet niet / geen mening: 16%

Driekwart CDA'ers: niet belangrijk dat leider een vrouw is

Hoekstra geen CDA-leider Wopke Hoekstra, nu minister van Financiën, leek lang kandidaat voor het CDA-lijsttrekkerschap. Vorige week maakte hij echter bekend geen CDA-leider te willen worden. Hoekstra vindt zichzelf meer bestuurder dan beroepspoliticus. "Een partijleider is iets anders dan een minister, verschillende rollen vragen andere dingen. Ik wil dichtbij mezelf blijven", zei hij verder. Hoekstra was lang favoriet in de race om het lijsttrekkerschap. In alle voorgaande peilingen van EenVandaag onder CDA-kiezers werd hij het meest geschikt bevonden als partijleider.

Vind je het een goede of slechte zaak dat Wopke Hoekstra zich niet kandidaat heeft gesteld voor het CDA-leiderschap?

Goede zaak: 52%
Slechte zaak: 25%
Weet niet / geen mening: 23%

'Wopke Hoekstra zou een betere CDA-leider zijn dan...'

	Ja	Nee	Weet niet / geen mening
Hugo De Jonge	25%	40%	35%
Mona Keijzer	53%	18%	29%

Afgezien van de huidige kandidaten, in hoeverre vind je het uit principe belangrijk dat het CDA een vrouwelijke partijleider krijgt?

Zeer belangrijk: 7%
Redelijk belangrijk: 18%
Niet zo belangrijk: 50%
Helemaal niet belangrijk: 23%
Weet niet / geen mening: 3%

Moet het CDA wat jou betreft per se een vrouw als partijleider aanstellen of niet?

Ja: 5%
Nee: 85%
Weet niet / geen mening: 10%

Tweederde D66-kiezers wil wel een lijsttrekkersverkiezing

De volgende vragen zijn gesteld aan leden uit het Opiniepanel die aangeven een huidige voorkeur te hebben voor het D66 (n=2.271).

Ledenverkiezing lijsttrekker

In de aanloop naar landelijke verkiezingen houden sommige partijen een ledenverkiezing. Bij zo'n verkiezing mogen alle partijleden stemmen. Andere partijen houden geen verkiezing, dan beslist de partijtop onderling wie de nieuwe leider wordt. Sommigen zijn tegen een verkiezing, omdat ze vrezen dat interne discussie aanzet tot verdeeldheid, anderen zeggen juist dat de lijsttrekkersstrijd democratie binnen de partij vergroot en zorgt voor extra aandacht voor de partij.

Vind je dat D66 wel of geen openbare ledenverkiezing moet organiseren om een nieuwe lijsttrekker te kiezen?*

D66 moet wel een ledenverkiezing organiseren: 66%

D66 moet geen ledenverkiezing organiseren: 17%

Weet niet / geen mening: 17%

Als je denkt aan de volgende D66-politici, in welke 3 eigenschappen zou je hen kunnen typeren?

Rob Jetten:

Sigrid Kaag:

* de meeste respondenten vulden het onderzoek in voordat Rob Jetten bekend maakte geen lijsttrekker te willen worden voor D66.

Leiderschap D66

D66-kiezers: goed dat Jetten zich verkiesbaar stelt

De volgende vragen zijn nadat Rob Jetten bekend maakte geen lijsttrekker te willen worden gesteld aan mensen met een voorkeur voor D66 (n=562).

Jetten maakte vanochtend bekend geen lijsttrekker van D66 te willen worden. Jetten denkt dat Kaag een betere kandidaat is voor het leiderschap dan hijzelf. Jetten blijft fractievoorzitter tot de verkiezingen in maart volgend jaar en wil als tweede man op de kieslijst van de partij.

Vind je het een goede of slechte zaak dat Rob Jetten zich niet verkiesbaar stelt voor het D66-leiderschap?

Goede zaak: 78%

Slechte zaak: 5%

Weet niet / geen mening: 17%

Omdat Jetten en Ollongren zich niet verkiesbaar stellen voor het lijsttrekkerschap is Kaag voorlopige de enige kandidaat. Dat zou betekenen dat er geen ledenverkiezing over de lijsttrekker van de partij gehouden hoeft te worden.

Vind je het een goede of slechte zaak als er geen ledenverkiezing wordt georganiseerd om de lijsttrekker van de partij te kiezen?

Goede zaak: 41%

Slechte zaak: 28%

Weet niet / geen mening: 31%

Vind je wel of niet dat andere D66-politici zich kandidaat moeten stellen voor het D66-lijsttrekkerschap?

Ja: 8%

Nee: 65%

Weet niet / geen mening: 27%

Leiderschap D66

Kaag voor afhaken Jetten torenhoog favoriet bij D66-kiezers

De volgende vragen zijn gesteld aan D66-kiezers voordat Rob Jetten bekend maakte geen lijsttrekker te willen worden van D66.

Afgezien van je eigen keuze, zijn de onderstaande politici wat jou betreft wel of niet acceptabel als partijleider van D66?

	Wel acceptabel	Niet acceptabel	Weet niet / geen mening
Sigrid Kaag	95%	1%	4%
Rob Jetten	70%	19%	11%

En als je moet kiezen, welk van onderstaande prominente D66-politici is volgens jou het meest geschikt als partijleider?

Hugo de Jonge: 88%
Mona Keijzer: 5%
Weet niet / geen mening: 7%

Ook bij ondervraagde D66-leden (n=391) kreeg Sigrid Kaag de voorkeur boven Rob Jetten. De verhoudingen bij leden zijn nagenoeg gelijk aan die van D66-kiezers.

Op wie zijn de volgende eigenschappen het meest van toepassing?

	Sigrid Kaag	Rob Jetten	Geen van beide / weet niet
De beste premier	89%	2%	9%
Goed in debatten	36%	39%	25%
Dichtbij mensen	39%	40%	21%
Weet wat er speelt	37%	40%	23%
Charismatisch	74%	13%	13%
Betrouwbaar	77%	7%	16%
Verwoordt de partijstandpunten goed	55%	23%	23%
Stemmentrekker	67%	6%	27%
Heeft zich bewezen	64%	14%	22%

Leiderschap D66

Kaag trekt kiezers van GroenLinks, PvdA en VVD

De volgende vragen zijn gesteld aan D66-kiezers en aan kiezers met een voorkeur voor een andere partij die D66 een kans geven op hun stem.

Als ... D66-leider wordt/was geworden, is de kans dat ik D66 stem...
= Redelijk / zeer groot

	Sigrid Kaag	Rob Jetten
CDA	82%	48%
GroenLinks	11%	4%
PvdA	8%	1%
VVD	6%	1%
PvdD	3%	0%
CDA	3%	1%
CU	2%	0%

Hoeveel zetels denk je dat D66 met Sigrid Kaag haalt bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2021?*

- 0-5: 0%
- 5-10: 8%
- 10-15: 32%
- 15-20: 32%
- 20-25: 7%
- 25-30: 7%
- 30 of meer: 1%
- Weet niet / geen mening: 13%

* Deze vraag is ook gesteld aan mensen die Rob Jetten de voorkeur geven boven Sigrid Kaag, maar het aantal daarvan is dermate laag dat daar geen betrouwbare uitspraken over gedaan kunnen worden.

Hoe groot acht je de kans dat D66 de premier levert van het volgende kabinet?

- Zeer groot: 2%
- Redelijk groot: 17%
- Redelijk klein: 58%
- Zeer klein: 18%
- Weet niet / geen mening: 6%

Afgezien van de huidige kandidaten, in hoeverre vind je het uit principe belangrijk dat D66 een vrouwelijke partijleider krijgt?

- Zeer belangrijk: 41%
- Redelijk belangrijk: 31%
- Niet zo belangrijk: 19%
- Helemaal niet belangrijk: 6%
- Weet niet / geen mening: 2%

Moet D66 wat jou betreft per se een vrouw als partijleider aanstellen of niet?

- Ja: 20%
- Nee: 73%
- Weet niet / geen mening: 6%

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Het onderzoek is gehouden op 22 en 23 juni 2020. Aan het onderzoek deden 29.017 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee, waaronder 2.271 mensen die een huidige voorkeur hebben voor D66 en 1.770 huidige CDA-kiezers. Na de bekendmaking van Mona Keijzer en Rob Jetten vanochtend is nog eens 423 CDA-kiezers en 562 D66-kiezers gevraagd om een eerste reactie daarop. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017. Het Opiniepanel bestaat uit ruim 65.000 leden.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker Jeroen Kester:
jeroen.kester@eenvandaag.nl

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit ruim 55.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. De uitslag van de peilingen onder het EenVandaag Opiniepanel zijn na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen. Op de meeste onderzoeken respondeert 60 tot 70 procent van de panelleden.

